PASSIEF ZONDER MEER

Een interview met Lieselotte Steurbaut

▲ De planken van het hekwerk zijn verzaagd tot een derde van de breedte van de planken tegen de woning. De dikte van de latten zorgt ervoor dat bij het voorbijrijden de afsluiting eigenlijk niet doorzichtig is. Enkel traag verkeer, zoals fietsers of voetgangers, ervaren de afsluiting als transparant.

De jonge architecte startte vol enthousi- Lieselotte, je eigen woning en meteen een reserve, E 60, maar onmiddellijk naar de onasme en idealen aan dit project, haar eigen uitdagend project. Hoe kwam je erbij? woning. Een economisch verantwoord, "In tijden van stijgende energieprijzen en een comfortabel, passief huis stelden zij en veranderd klimaat kan ik als jonge architect Een energetisch vooruitstrevend haar man voorop. Onmiddellijk drong niet anders dan ecologisch en energetisch concept dus. zich de vraag op: "Is dat eigenlijk wel verantwoorde keuzes maken. Niet enkel voor "Een pak literatuur is mijn nachtkastje gepasin haar opzet geslaagd is.

gaan niet voor de norm, E 80, niet voor wat tje bijdragen tot een beter milieu. Ik besloot

dergrens - het doel is E 0."

mogelijk, een budgetvriendelijk passief mezelf, maar eveneens als por in de zij van seerd en telkens bleef dezelfde indruk na: het huis bouwen?" Volg met ons mee of ze mijn familie, vrienden, buren, klanten, ... We kan beter, veel beter. Iedereen kan zijn steendaar zelf alvast mee te beginnen, zonder compromis. Het wordt een voorbeeldproject en ik ga actief op zoek naar ideaal passief, zei ik bij mezelf."

66 Bezoekers worden geconfronteerd met het feit dat materialen, vormgeving en afmetingen anders kunnen zijn dan in een alledaagse woning, op een positieve manier,

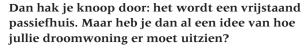
Is passief bouwen niet duur, zeker voor een jong koppel?

"Overal word je om de oren geslagen met percentages en bedragen die aantonen dat passief bouwen duurder is. Ik wilde met deze woning de uitdaging aangaan om een 'economisch verantwoord comfortabel passief huis' te bouwen. We zijn jong, hebben een beperkt budget, maar het voordeel zeer flexibel te zijn. We bewijzen met gezien de geringe diepte van het perceel. En esthetisch dit huis dat het kan!"

Wat was de startsituatie? Hoe lag het terrein erbij?

"Het perceel voor een open bebouwing was klein, slechts 328 m² en had een moeilijke oriëntatie met de straatkant op het zuiden. De straat is een gewestweg waardoor we jullie droomwoning er moet uitzien? verplicht werden om acht meter achteruit te bouwen "Het moest een compact volume worden. Niet te groot dus. ten opzichte van de rooilijn. Maar dat was onmogelijk Mijn generatie wil wel ruimtelijk wonen, maar is ook

onverantwoord aangezien alle woningen in de omgeving wel tot op de rooilijn zijn gebouwd."

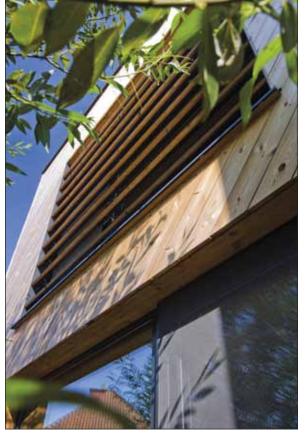

51

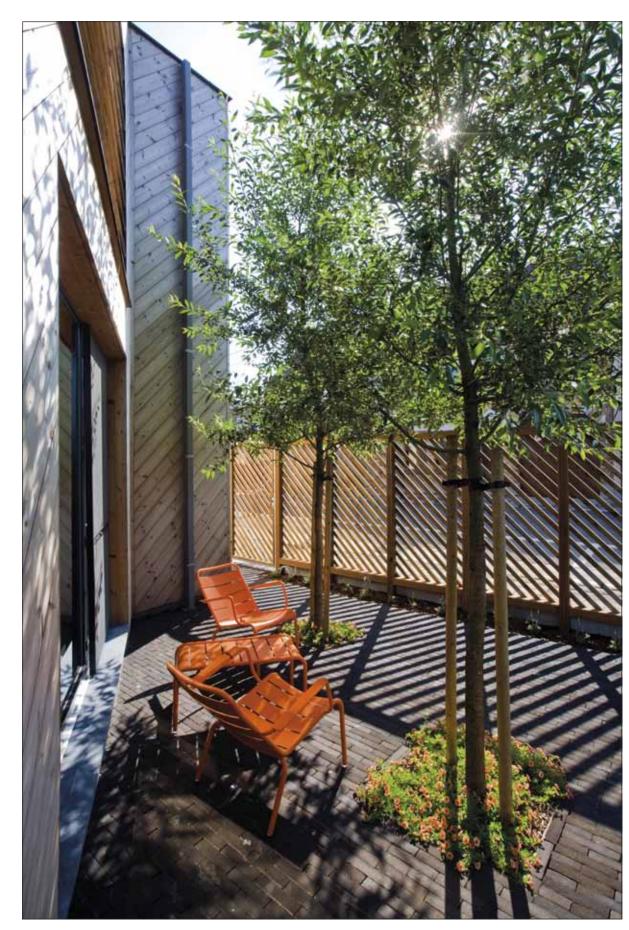

50

52

meer buitenshuis door vrijetijdsbesteding en werk. Dat betekende zo weinig mogelijk muren en deuren (foto 3). Ik werd werkelijk gek in onze toenmalige huurwoning. We liepen letterlijk en figuurlijk tegen de muren aan. Soms leek het alsof we alleen thuis waren, ook al zat de ander slechts op een andere verdieping. Ik wilde ook dat het anders zou worden, niet doorsnee. Een huis met een strakke inrichting, maar met een warme sfeer. Ik wou binnen- en buitenkamers. Ik wilde voelen dat er geleefd werd. Ik wilde horen wie thuis was. Ik wou warmte en gezelligheid, licht en ruimte."

"Ik wilde de uitdaging aangaan om een economisch verantwoord comfortabel passief huis te bouwen,

Als architecte wist je goed wat je wou. Maar wat dacht jouw wederhelft daarvan?

"Mijn filmgekke man had slechts één wens: plaats voor een projector, projectiescherm, en af en toe een update over de stand van zaken natuurlijk!"

Passief zonder meer en eenvoud. Heb je dit ook doorgetrokken in het ontwerp?

"Het huis heeft een bescheiden woonoppervlakte van 133 m², maar biedt een comfortabele woonomgeving voor een gezin tot vier personen. In de vrij gesloten ogende kubusvormige woning schuilt een helder en open interieur. Alle ruimtes staan met elkaar in contact door een minimum aan wanden en deuren, wat zorgt voor veel ruimte voor mentale vrijheid en creativiteit, waar we als gezin letterlijk 'samen' wonen. Zowel op het gelijkvloers als op de verdieping is slechts één afgesloten deel. Beneden is er een berging voor de was en voor technische installaties. Boven zijn enkel de badkamer en het toilet afgesloten."

De eerste verdieping is vrij open. Je zei net dat er ruimte moet zijn voor vier mensen.

De bovenverdieping is (op de badkamer en het toilet na) een open ruimte, waar centraal een blok in staat met links en rechts een kastenwand en de trap naar beneden (foto 6 en 7). Aan de ene kant van dit blok is de grote slaapkamer voor de ouders, aan de andere kant is eenzelfde ruimte, opgedeeld door middel van losse kasten tot twee kinderslaapkamers. Het huis is erop voorzien dat indien nodig de verdieping met deuren en wanden kan opgedeeld worden tot drie of zelfs vier slaapkamers. Maar in onze filosofie en met één

meest aangename."

Waarom een kubus?

mogelijk verlies van warmte te hebben, is het belangrijk weinig mogelijk muren te hebben."

dochtertje van één jaar is de huidige open situatie de Het grondplan is compact, maar geen volledig vierkant. Waarom heb je aan de straatkant een hoek uitgesneden?

"Een passief huis moet zijn warmte van de zon halen. Het "Een kubus is het meest compacte volume. Om zo weinig perceel is echter niet gunstig georiënteerd, want het zuiden die loodrecht invalt op deze ramen, verwarmt de woning in zit aan de straatkant. In dit geval werd de woning gewoon de winter en de tussenseizoenen. Door de ramen loodrecht om zo weinig mogelijk verliesoppervlakte en dus ook zo evenwijdig ingeplant met de straat. In het zuiden heb ik op het zuiden te richten, komen de warmste zonnestralen een hap uit de kubus genomen, om zon en licht binnen te van de dag de woning binnen (rond de middaguren)."

halen (foto 1). Tevens wordt daardoor een extra 'buitenkamer' aan de woning gekoppeld. Loodrecht op het zuiden is een snede gemaakt waar twee grote ramen in zitten die als het ware fungeren als 'radiator' van de woning. De zon

1: Ribusdae. Us, tem ipientio. Ut vollesequos de nullabo. Qui simi, quatur simagnimet facepelit dignam inum sim fuga. • 2: Ficia eosto consequam que volendel mo dolo tem. • 3: Us quam, odi aut quat que nulland ipsaeprae ma conectem seruptur, con cum eum repelent. ■ 4: Qui simi, quatur simagnimet facepelit dignam inum sim fuga.

53

"Klanten en bezoekers die deze woning betreden zijn

de hand is dan in zomaar elke woning. Ik had ooit in het buitenland een kleine woning gezien, afgewerkt in OSB met een minimalistisch interieur, en dat is me altijd bijgebleven. Zo had ik reeds de bevestiging dat een volledige binnenafwerking in OSB wel degelijk leefbaar was, en zelfs mooi kan zijn."

Is dit speciale OSB?

De woning is een houtskeletbouw, maar ook de gevelbekleding is van hout. Was dit louter een esthetische keuze?

"Ik had als architect de intentie het 'passief zijn' van deze woning ook visueel duidelijk te maken. Het gebouw valt onmiddellijk op voor elke voorbijganger. Aangezien zo- **De planken zijn diagonaal geplaatst!** wel het skelet en de binnenkant al in hout zijn opgevat, was dit voor de buitenkant voor mij een evidente keuze."

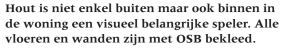
Voor welke houtsoort heb je geopteerd?

"De gevelplanken zijn vervaardigd uit Thermowood: aangezien het vervaardigd wordt uit lokale houtsoorten, een visueel zeer positief resultaat!'

zonder chemicaliën. Het is verduurzaamd tot in de kern, vormvast en stabiel ('leeft' niet onder invloed van vocht en temperatuur). Het hout is niet behandeld. Het zal en mag volledig vergrijzen."

"De diagonale plaatsing heeft louter te maken met het visuele aspect. Horizontale of verticale beplanking heeft onmiddellijk een effect op het 'breed en plat' of 'smal en hoog' ervaren van een volume of gebouw. De diagonale plaatsing breekt met dat effect. Verder is het weinig voorthermisch gehard vuren- en grenenhout (opgewarmd komend en daarom voor mij ook aantrekkelijker. Het tot 210°C). Vooral qua prijs is dat een goede keuze (ce-volume en de afwerking mocht wel opvallen, aangezien der en afrormosia zijn een pak duurder). Tegelijk is het de bouw van dit huis dient als experiment voor mezelf een duurzaam materiaal met een garantie van tien jaar. en als voorbeeldproject naar mijn klanten toe. Verder Het hout heeft een hoge duurzaamheid vergelijkbaar had ik reeds industriële loodsen in een Franse haven met tropische houtsoorten en is ecologisch verantwoord gezien, waar de beplanking diagonaal was toegepast:

54

zich er onmiddellijk van bewust dat hier iets 'meer' aan

"Het type OSB-platen werd geselecteerd op basis van het vrij zijn van formaldehyde (een hars dat verdampt en niet zo gezond is.) en tevens werd er rekening mee gehouden dat ze tegen vocht bestand zijn. De dikte werd gekozen op basis van het luchtdicht genoeg zijn van de platen. Een houtskelet wordt aan de binnenkant meestal afgewerkt met OSB. Bij een passief huis moeten echter alle naden van de platen met een luchtdichte plakband worden afgetapet. Dat is ook in deze woning gebeurd. Omdat daardoor die eerste laag OSB niet zichtbaar kon blijven, werd een tweede dunne laag OSB rechtstreeks tegen de eerste laag geschoten met kleine nagels. Deze laag kon wel zichtbaar blijven omdat hier geen plakband meer nodig was en werd perfect als gladde wand uitgevoerd."

Hoe heb je water en hout in de badkamer probleemloos weten te combineren?

ik een perfect waterdichte polyesterlaag gebruikt. Dit is geveer tien euro per maand. Condensatie-gaswandketel een materiaal waarmee zwembaden en boten worden type doorstromer, die warm water maakt op vraag (er bekleed en heel uitzonderlijk eens een badkamer of een is geen boiler, dus geen stilstaand warm water en dus badkamermeubel. Het materiaal is echter uitstekend in ook geen warmteverlies van het warme water) en waar deze toepassing: perfect waterdicht, zacht, warm in aantwee radiatoren zijn op aangesloten om te verwarmen voelen en de kleurkeuze is oneindig. De OSB-platen zijn wanneer het in de winter verschillende dagen na elkaar tevens watervast (het water wordt niet opgenomen). De vriest en er totaal geen zon is." muren komen nergens rechtstreeks in contact met water."

De trap neemt letterlijk en figuurlijk een centrale plaats in de woning in. Het woord 'straf' is het eerste wat in mij opkomt. Hoe kom je erbij om een trap in twee afzonderlijke delen uit te voeren?

"Toevallig tijdens een opleiding was ik aan het schetsen. Ik wou de trap zelf ontwerpen, met zo weinig mogelijk visuele barrière in de leefruimte. Een deel laten staan en een deel laten hangen, bracht mij de minste belemmeringen. Het feit dat twee gelijke delen met een andere bevestiging een volledige trap kunnen vormen was al een mooi resultaat. Dat de twee delen elkaar niet raken de woning wordt extra aandacht besteed aan de luchtmaakt het extra spannend."

De woning is een passiefhuis en nulenergiewoning. Hoe wordt de woning verwarmd?

"De meeste warmte halen we van de zon door de grote ramen op het zuiden. Verder hebben we achttien zonne-

55

panelen geïnstalleerd die per jaar minimaal 4000 kWh zullen produceren. De energiekosten voor verwarming "Op de houten vloer en de wanden van de douche heb" en elektriciteit zijn in deze woning gereduceerd naar on-

Hoe wordt de woning geventileerd?

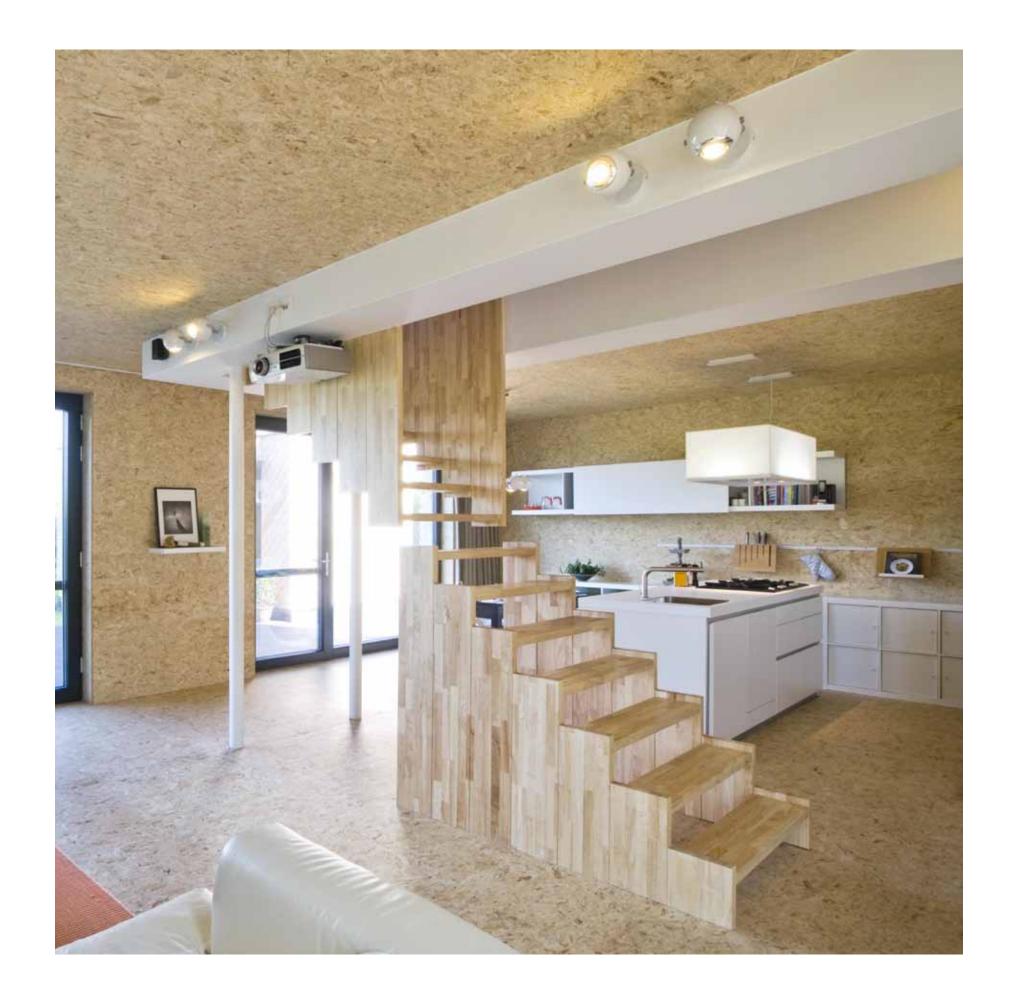
"Het betreft een systeem D – ventilatie, zoals in elk passief huis met aanvoer in de leefruimtes en slaapkamers en afvoer in de berging, keuken, badkamer en toilet. Door doordachte inplanting van deze 'natte' ruimtes, zijn de kanaallengtes bijzonder kort gehouden. Dat is zowel goed voor het rendement, comfort als voor de kostprijs."

Heb je verder nog maatregelen getroffen?

"Het buitenschrijnwerk bestaat uit thermisch onderbroken houten ramen met driedubbele beglazing. In dichte kwaliteit van wanden, vloer en plafond. Met een degelijke balansventilatie kan in elke ruimte een gelijke basistemperatuur worden gerealiseerd. De verwarmingsinstallatie doet enkel dienst voor de aanmaak van sanitair warm water en een beperkte bijverwarming van de badkamer en leefruimte in zeer koude periodes."

56

En is het mogelijk, een budgetvriendelijk passief gaan, vergeten klanten ook vaak te genieten van het huis bouwen?

dit huis dat het absoluut kan! De totale bouwkost is aan planningen gesleuteld worden. Maar boven alles net dezelfde als die van een even grote, traditioneel ge- zou bouwen een verrijkend avontuur moeten zijn en bouwde woning, die nipt aan de EPB-wetgeving voldoet."

Wat vond je als architecte het moeilijkste aan het ontwerpen van je eigen woning?

Net het tegenovergestelde!

Het wordt een innerlijke zoektocht naar prioriteiten. Net **Als je geen enkele beperking zou hebben en** zoals bij elke bouwheer, met de beperking van budget. jouw stoutste dromen zou kunnen waarmaken, Verder is met jezelf in discussie gaan eigenlijk zo goed als wat zou je dan ontwerpen? onmogelijk. Er was dus ten gepaste tijde een moment dat het project werd voorgelegd of voorgesteld aan familie balstadion nooit ver uit mijn gedachten. Bijvoorbeeld het of kennissen om er terug objectief en kritisch tegenover nationale stadion van Peking: 'het Vogelnest', ontworpen te staan."

Wat kunnen anderen leren uit jouw bouwervaring?

"Ik merk dat deze woning de tongen losmaakt. Bezoekers worden geconfronteerd met het feit dat materialen, vormgeving en afmetingen anders kunnen zijn dan in een alledaagse woning, op een positieve manier. Kandidaat-bouwers zouden de 'vaste waardes' in de traditionele woningen moeten kunnen loslaten en eerder op zoek gaan naar wat ze echt nodig hebben in een woning of hoe ze willen leven. Door het hameren op tijdslijnen en budgetten en de angst dat veel fout zal

bouwen van hun droomwoning. Er moeten altijd com-"Het antwoord is heel eenvoudig: ja! We bewijzen met promissen gesloten, over budgetten gediscussieerd of ook op die manier beleefd moeten worden.

Dit huis ontwerpen en bouwen heeft in totaal een jaar geduurd en heeft geen euro meer gekost dan voorzien was. Tegelijk was het een fantastische reis van een idee "Als architect voor jezelf bouwen, is niet 'gemakkelijker'. naar een nieuwe realiteit. Ik wens het iedereen toe!

"In mijn studententijd was het ontwerpen van een voetdoor kunstenaar Ai Weiwei, en Herzog en De Meuron."

De Architect

Lieselotte Steurbaut Nederenamestraat 66 – 9700 Oudenaarde 0479 35 60 37 info@ir-arch-steurbaut.be www.ir-arch-steurbaut.be

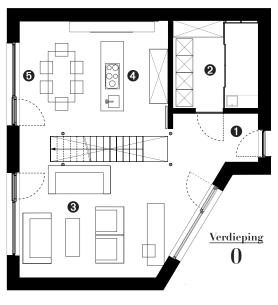
Technische Fiche Bouwjaar woning

2010 Bouwmethode Houtskelet Type woning Open bebouwing Oppervlakte van het perceel 328 m^2 Woonoppervlakte 166 m²

Toelichting Plan

- 1. Inkom
- 2. Berging/wasruimte 3. Leefruimte
- 4. Keuken
- 5. Eethoek

- 6. Slaapkamer
- 7. Kinderkamer
- 8. Badkamer
- 9. Toilet

57

